

CRÒNIQUES D'AHIR

HISTÒRIES DE MENORQUINS

>> Ve de la pàgina anterior

agonies extremes. Quan aquesta publicació passà a la propietat del prevere Jaume Cots de Riera el 1955, i després de formar ell una tetrarquia empresarial amb certs homes influents de la societat maonesa (amb Mateu Seguí Mercadal, Guillermo de Olives Pons, Francisco Hernández Escrivá i ell mateix), la feblesa —d'un raquitisme prou sever— aconsellaren Cots de consultar a un diari com el «Ya» que, des de Maó, era vist com una mena de publicació model, per com representava una experiència periodística capaç d'esdevenir un mirall —un germà major— del que volia ser —en petit— el «Menorca» per a l'àmbit insular. Fins i tot, el consell d'administració d'Editorial Menorca, com a bressol que tutelava el diari local, va considerar seriosament l'entrega de la capçalera a favor d'Editorial Católica SA (Edica). Fins i tot, Cots havia rumiat la idea de procedir a una entrega pura i simple del seu paquet majoritari de participacions.

L'estratègia empresarial, però, topà amb el neguit —si més no, una tossuda oposició— d'alguns membres societaris del «Menorca», alhora que Edica adduïa greus dubtes per ingressar com a soci principal del menut i malalt diari menorquí. La fórmula de consens es va resoldre amb l'ofertament de suport redaccional, açò sí, a un alt nivell, però abandonant l'opció de compra i absorció.

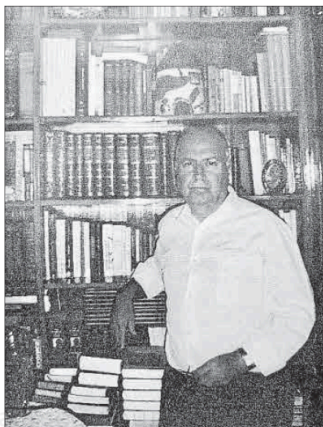
Els caps del diari madrileny brindaren elements ben formats, joves i experimentats, per situar-los al capdavant de la direcció de la capçalera illenca. Altres tipus d'ajudes no podia pas esmerçar-les, ja que Editorial Católica revelava dels catastròfics balanços empresarials del «Menorca», i rebutjava la idea d'haver de païr les dificultats comercials i de subsistència. Però, tanmateix, sí expressà una forma de compromís mínim, com ara assegurar-li la contribució de bons professionals. Foren dos els escollits en dos moments de la història del «Menorca», un i altre distingits per llur preparació acadèmica i una qualitat individual ben demostrada, en ambdós casos en una poderosa ciutat periodística. Així va ser com, per dues vegades, Edica va aportar els noms de Martín Aguado, i, una dècada més tard, el de Cantavella.

No podem passar per alt que, fins aleshores, la direcció del «Menorca» encara no havia disposat de directors experimentats i formats mínimament en termes acadèmics, per més que Roberto Coll-Vinent, que ostentà la direcció absentista de 1957 a 1966, sols podia esgrimir un carnet obtingut en uns cursos d'estiu i mai, radicalment, no va residir a l'Illa per ocupar efectivament la seva

responsabilitat orgànica. Pitjor havia succeït durant la direcció del gironí Jordi Negre Rigol, que, malgrat la titulació periodística de Pamplona i la seva reglada inclusió en el Registre Oficial de Premsa (ROP), només pogué ocupar-se'n dos mesos, a causa d'un gravíssim accident de motocicleta l'agost de 1966.

Edica, per tant, sortí en auxili del diari local obrint una aportació de periodistes formats i de plausible capacitat per a l'ofici, si més no equivalent al que llavors representava el «Ya» en un territori de periodisme d'avantguarda com era el de la ciutat de Madrid.

Tot plegat, els fets es desenvoluparen en el bell mig de la fra-

Joan Cantavella davant de la seva biblioteca personal de quinze mil llibres.

col·laboració immediata a De Olives. Fou ben rebuda, malgrat tot, perquè des del mes d'agost el «Menorca» mantenia vacant la plaça de direcció, sense saber on aconseguir-se per substituir Negre, i com sortir del laberint.

En aquell mateix moment de l'entrevista amb De Olives, Morcillo pregà al seu ordenança, del despatx estant, que anés a buscar un jove redactor de la plantilla que havia ingressat a la Casa el 1965, que, a més de la carrera de Periodisme, acabaria conquistant el doctorat en Filosofia i Lletres. Era Martín Aguado (Guipúscoa, 1938). Segons les seves pròpies paraules, «tras un cordial saludo, don Aquilino se interesó por la situación económica

te de la propietat empresarial mateixa.

Ara, passats un bon feix d'anys, tant Cantavella com Martín Aguado s'han retrobat als tallers tipogràfics de Madrid, en treure a llum sengles investigacions que posen el bisturi de cirurgians sobre la història del «Ya». Tots dos, com hem dit, participen de la coincidència d'haver estat, primer, companys a la redacció madrilenya, i, després, directors del «Menorca» fins marcar-los vivament la biografia personal i professional.

Com ha escrit Francisco Correal [«Diario de Sevilla», 10-8-2025], Cantavella relata en el seu estudi l'apassionant història d'un diari que va néixer el 14 de gener de 1935 com a capçalera vespertina del grup de premsa d'El Debate; que va «morir» amb l'assassinat del líder José Calvo Sotelo (confiscat el 20 de juliol de 1936 pels comunistes i transformant-lo en el «Mundo Obrero») i que aconseguí el zenit periodístic amb la desaparició de Franco. Per tant, va ser un diari de trajectòria força interessant que «sobrevivió a la guerra civil y que sucumbió en plena democracia».

Cantavella ofereix també un repàs exhaustiu i documentadíssim a la cadena de directors que el dirigiren: quatre durant els primers quaranta anys; i divuit durant l'etapa de la decadència i la clausura. Uns dels últims —encara relacionat amb l'Illa— fou el director Manuel Jiménez Quilez (1980-81), que tantes vegades havia visitat els tallers i la redacció del «Menorca» en l'etapa de director general de Premsa (1962) i, més tard, de subsecretari d'Informació i Turisme.

Es tracta de l'autoritat que, un poc abans de la promulgació de la «Llei Fraga» de 1966, advertí al diari insular de la impossibilitat legal de mantenir un director merament nominal i absentista que ni tan sols residia a l'Illa. «Yo fui advertido de esa imposibilidad de seguir en la dirección por el director general de Prensa, Manuel Jiménez Quilez, en una visita mía al Ministerio de Información y Turismo a mediados del año 1965 —ha recordat Coll-Vinent—, antes incluso de la promulgación de la ley. La cosa estaba cantada, y yo tuve que dejar mi puesto. [...] Editorial Menorca encomendó la dirección del diario a Jordi Negre Rigol, a quien tuve años más tarde en mi equipo de colaboradores en ESADE, y aquí terminó todo, aunque no mi colaboración habitual e intermitente en el que siempre será mi diario».

En efecte, un diari —el «Menorca»— la densa història del qual descansa, entre d'altres, en unes arrels madrilenyes inextinguibles a través del «Ya». Martín Aguado, Jiménez Quilez i Cantavella hi són i hi seran els noms cabdals.

Visita d'autoritats franquistes als tallers del «Menorca» en temps del director Coll-Vinent; Jiménez Quilez és el segon per l'esquerra

‘LOS DIRECTORES DEL YA’
Cantavella ofereix un repàs exhaustiu i documentat a la cadena de directors que el dirigiren

‘HISTORIA DEL YA’
Martín Aguado escrigué fa uns anys un volum de recerca sobre els annals del diari madrileny

n'era totalment oposat, perquè temia que l'Illa podia perdre la llibertat absoluta de dissenyar el diari que la societat local demanava amb plena autonomia exterior.

No integració

La postura d'Edica, però, no deixà entreveure esperances d'integració, per més insistències que rebé. A l'inrevés. Aquilino Morcillo, per tal de sortejat el tràngol que li sobrevenia sense esperar-s'ho, va prometre una

del Menorca y de sus posibilidades de futuro. Después se dirigió a mí, y me preguntó si mi esposa estaría dispuesta a soportar la ausencia de su joven marido». Tant de bo: el preacord brollà de seguida. Uns dies més tard, efectuades les consultes familiars, el periodista donà el vistiplau, amb no poc sacrifici per part del matrimoni, que hagué de viure separat.

Ens manca l'espai per avaluar l'etapa de Martín Aguado i les circumstàncies que el feren abandonar la direcció a les darreries d'agost de 1967. Només es fa oportú aquí que remarquem la segona intervenció de 'rescat' que, de nou, dugué a terme Edica en bé del «Menorca», quan calgué repetir l'operació de proporcionar-los un altre director, ara en la persona de Joan Cantavella. Tampoc va ser llarga la seva etapa, però, com abans amb Martí Aguado, s'hi posaren les empremtes de la professionalitat i l'academisme periodístic, sempre remarcant-hi una absoluta independència, no només dels poders fàctics externs a la redacció del diari, sinó també respec-